

I 1901 blev han kontaktet af De Danske Cikoriefabrikker angående et køb af Lauridsens fabrik. Det endte med, at De Danske Cikoriefabrikker opkøbte fabrikken for en større formue samtidig med, at Johannes Lauridsen indtrådte i De Danske Cikoriefabrikker som meddirektør. Handlen gjorde den allerede formuende Lauridsen, til en absolut velhaver. De Danske Cikoriefabrikker skiftede senere navn og blev kendt under navnet "Rich's".

Lokal forankring

Johannes Lauridsen forblev dog stærkt lokalt forankret i Vejen, hvor han havde mange foretagender. Ud over Alfa, der udviklede sig i en rivende fart de første år, så stod han også bag oprettelsen af Troldhede-banen. Han var med til at danne Byggeforeningen til Opførelse af Boliger i 1904, Ferskvandsfiskeriforeningen, Vejen Bogsamling, Tagpapfabrikken Phoenix A/S og Vejen Anlæg. Det virker nærmest utroligt, at manden havde tid til andet, men det store erhverv, som han drev, forhindrede ham ikke i også at deltage i politik. Allerede i 1890-94 blev han medlem af Vejen Sogneråd, den tids kommunalråd. Johannes Lauridsen var landmand, borgerlig og fabrikatør og faldt naturligt ind i partiet Venstre. Han var dog ikke den type politiker, som fulgte partiets linje i et og alt, men var gerne talsperson for sine egne meninger. I lokalpolitikken kom han til at stå bag oprettelsen af Bakkely Skole og sad også i skoleudvalget. Han stillede ikke op i 1894, men blev atter medlem i 1901-1906. I 1907 blev han valgt til Landstinget, hvor han sad til 1918. Som Landstingsmand kunne han ikke beholde i sine stillinger eller sine egne forretninger og måtte stoppe. Han beholdt dog posten som formand for Alfa. Året efter han var blevet valgt ind i Landstinget, blev han landbrugskyndig direktør for Nationalbanken.

Johannes Lauridsen døde om morgenen den 20. juni 1920. Kort efter hans død henvendte Vejen Borgerforening sig til enkefru Maren Lauridsen og tilbød at rejse en mindestøtte over Johannes

Lauridsen. Hun ønskede dog, at der skulle gå en tid. Derfor begyndte man først indsamlingen i 1927, hvor Niels Hansen Jacobsen endte med at udføre en bronze-buste af Johannes Lauridsen. Den blev afsløret den 6. september 1928 på banegårdspladsen.

Busten af Johannes P. Lauridsen på Banegårdspladsen. Busten blev rejst i 1928.
Foto: Vejen Lokalarkiv.)

Johannes Peder Lauridsen

Af museumsinspektør, historiker Christian Ditlev Rasmussen

Vejens største Iværksætter.

Hvis man beskæftiger sig med Vejen bys historie, er det umuligt ikke at støde ind i efternavnet Lauridsen. Familien var en bærende kraft bag mange af de industrier, som voksede op og var med til at forme byen, da jernbanen blev anlagt i 1874. Særligt Johannes Peder Lauridsen (1847 - 1920) fik stor indflydelse på Vejens udvikling. Han stod blandt andet bag Alfa Margarinefabrik, Cikoriefabrikken og havde en finger med i spillet i mange andre ting i byen.

Barndom og opvækst

Johannes Lauridsen blev født på gården Grønvang den 9. maj 1847, og var den næst yngste af fem sønner af Peder Lauridsen og Magdalene Andersdatter. Johannes mistede sin mor allerede som 8-årig, men fik en stedmoder, da hans far giftede sig igen den 31. oktober 1856 med Mette Tonnesen. Johannes blev hjemmeskole og deltog senere i forskolen til Jelling Lærerseminar. Hans far forsøgte tilsyneladende at få Johannes til at blive lærer. Men sådan gik det ikke, og Johannes startede kort efter med at arbejde på familiens gård samtidig med, at han var elev på den nyåbnede Askov Højskole om vinteren. Johannes Lauridsen beskrev senere, hvordan højskolen påvirkede hans nationalfølelse og understregede vigtigheden af at tage del i samfundet.

Fra 1867 til 1869 var han i Kolding som elev i landvæsenet. Derefter aftjente han sin værnepligt i Livgarden i de 16 måneder, det dengang tog.

Johannes P. Lauridsen 1847 - 1920.
Foto: Vejen Lokalarkiv.

Efter militærtjenesten blev Johannes Lauridsen medhjælper hos ingeniør P.V.P. Berg, som arbejdede med eng- og dræningsanlæg. Samtidig læste Johannes Lauridsen enkeltfag på Landbohøjskolen i København. Gennem arbejdet hos Berg mødte han familien Olsen og deres datter Maren Sofie Olsen. De to fattede interesse for hinanden og blev gift den 6. juli 1877. Herefter overtog de familiegården Grønvang.

Iværksætter

Som den næst yngste søn betød det at overtage Grønvang, at Johannes Lauridsen måtte optage en del gæld. Derfor fortsatte han med at arbejde som dræningeniør ved siden af arbejdet som landmand og måtte ofte arbejde langt hjemmefra i lange perioder. Det blev dog i lokalområdet omkring Vejen, at hans største foretagender voksede op.

I 1878 fik Johannes Lauridsen en god idé. Han overtalte en række landmænd til at omlægge dele af deres afgrøder til cikorieodder – noget der ellers var en vis skepsis over for på det tidspunkt. Omkring 30-40 tønder land blev det til. Samtidig opkøbte han maskiner og udstyr fra et kuldsejlet cikorieterri ved Sønderø, og det blev starten for det første lille cikorieterri ved Vejen Station. Det første år producerede han 100 tons tørrede rødder. De blev solgt til fabriker, der lavede dem om til kaffeerstatning. I de følgende år arbejdede Johannes Lauridsen på at få flere lokale landmænd til at stille jord til rådighed for cikoriedyrkingen og på den måde fik han forretningen til at vokse. Tørreriet måtte udvides flere gange på få år og kom snart op på at producere 600 tons tørret cikorie om året.

Cikorien var en god investering for Johannes Lauridsen og for lokalsamfundet. Landmændene nød godt af stigende cikoriepriser, og de lokale smedjer producerede radrensere og såmaskiner til roefrø. For Johannes Lauridsen betød succes mulighed for vækst. I 1880 kunne han derfor starte et cikorieterri i Hejls med sin bror Jeppe Lauridsen. I 1883 forpagtede han et tørreri i Horsens, og i 1886 byggede han et i Slagelse.

Cikoriefabrikken udvidede

De Danske Cikoriefabrikker var hans største kunde, og de var begyndt at presse priserne. Derfor oprettede han i 1888 Vejen Cikoriefabrik – på den måde kunne han selv stå for hele produktionen af kaffeerstatning og det endelige salg til butikkerne. Efter en årrække med stærk konkurrence havde han sat sig på en god del af markedet.

Men cikorien var ikke det eneste, Johannes Lauridsen havde øje for. I 1880 anlagde han et mejeri på Grønvang og opkøbte derefter mælk i omegnen. Mejeriet blev i 1885 flyttet til cikoriefabrikken, hvor der var dampkraft. Det blev senere en del af grundlaget for dannelsen af Vejen Andelsmejeri i 1891. Her blev Johannes Lauridsen formand og var herigennem med til at starte Dansk Andels Smørpakeri i Esbjerg, som blev en af stor virksomhed i tiden omkring 1920 med ca. 150 ansatte. Smørpakeriet eksporterede smørret til England og især London. I 1888 startede han Sydjysk Telefonselskab sammen med møllejer Ebbesen fra Sønderkov Vandmølle og justitsråd Clausen fra Holsted. Den første telefonlinje blev oprettet mellem Grønvang og cikoriefabrikken i Vejen, og senere fik selskabet skabt den første telefonforbindelse mellem Kolding og Esbjerg.

Det nye Grønvang

I 1894 ombyggede han familiegården Grønvangs hovedbygning. Det gamle stråtækte hus blev revet ned, og i stedet blev der opført en stor gård i nationalromantisk stil. Gården var en ren manifestation af tidens danskhed og var fyldt med nordiske symboler. Mod gårdspladsen var der tre frontgavl, og ud mod haven var der to. I toppen af hver gavl sad to dragehoveder i træ udskåret

Grønvangs bagside få år efter opførelsen. På billedet kan anes de små dragehoveder på toppen af gavlene. Foto: Vejen Lokalkræv.

i vikingestil. Midt på bygningen stod med store hvide bogstaver "GRØNVANG". Langs taget og ved gavlene var udskåret træværk og på bagsiden en stor træveranda.

I slutningen af 1890'erne var der stor vækst i margarinemarkedet. Lauridsen havde et større økonomisk overskud på grund af sin cikorieinvestering og manglede en mulighed for at omsætte det. Derfor gik han i 1897 sammen med justitsråd Clausen, professor la Cour, apoteker Müller og sin bror, købmand P. Lauridsen, og dannede den 3. april A/S Margarinefabrikken Alfa. Efter sigende skulle det være professor la Cour der stod bag navnet. Johannes Lauridsen blev selv formand for bestyrelsen og administrerende direktør. Alfa voksede sammen med en række andre af Johannes Lauridsens foretagender op i miljøet omkring Vejen Station. De mange byggerier i området

benyttede et teglværk, som lå på Grønvangs jorde. Teglværket flyttede i 1885 ind i nærheden af cikoriefabrikken, hvorfra der blev produceret mange af de sten, som Lauridsens foretagender brugte. Her lå det indtil 1901.

Rundt om fabrikerne i Vejen og Vejen Station voksede Vejen by sig større i netop disse år. Og Johannes Lauridsen var med til at skabe nogle af de institutioner, som var nødvendige for en voksende stationsby. I 1900 byggede han således Vejen Realskole og oprettede et legat til fripladser på skolen. I 1903 var han en af de bærende kræfter bag oprettelsen af Vejen Bank og blev også valgt som formand for bankens bestyrelse og kom derefter ind i Ribe Amts Bankråd. Omkring samme tid blev han formand for Læborg-Vejens Sparekasse, der havde brug for en mand med Lauridsens evner, for at få rettet op på forholdene.

Cikoriefabrikken skiftede senere navn til Cikoriefabrikken Nørrejylland og blev en af Vejens største arbejdspladser. Foto: Vejen Lokalkræv.